

**ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В
ОБЩИНА БОТЕВГРАД**

2016-2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

I. Ситуационен анализ.....	3
1. Географско положение и туристическа достъпност.....	3
1.1. Релеф.....	4
1.2. Климат.....	4
1.3. Водни ресурси.....	5
1.4. Почви.....	5
1.5. Защитени територии, зони, биоразнообразие и природни забележителности.....	5
1.6. Култура, традиции и историческо наследство.....	8
1.7. Градски и селски туризъм.....	9
2. Културно-исторически потенциал.....	10
3. Общо състояние на туризма в Ботевград.....	14
II. SWOT – анализ.....	15
III. Приоритети и стратегически цели на програмата.....	17
IV. Дейности за изпълнение на Програмата за развитие на туризма в община Ботевград 2016-2020г.....	18
V. Източници на финансиране.....	22
VI. Организация на изпълнението, контрол и оценка.....	23
VII. Нормативна рамка.....	26
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	27

Програмата за развитие на туризма в Община Ботевград е разработена съгласно нормативните изисквания на чл. 11 и чл. 12, ал. 1 от Закона за туризма, в съответствие с приоритетите на Областната стратегия на югозападен регион, Национална стратегия за устойчиво развитие в България 2014-2030 г., Концепцията за туристическо райониране на България и маркетинговата стратегия на туристическия район и съобразно задачите на Общински план за развитие и съществуващите местни туристически ресурси и потребности.

Целта на програмата е да изясни и определи туристическия потенциал и да конкретизира основните стратегически цели за развитие на туризма в община Ботевград. Програмата трябва да допринесе за интегрирано туристическо развитие на района, привличане на инвеститори в сектора, подобряване и разширяване на базовата инфраструктура, повишаване качеството на туристическото предлагане и за утвърждаване на Ботевград като предпочитана дестинация за отдих и туризъм. Предлагането ще се допълни и разнообрази с възможностите за религиозен, фестивален и събитийен туризъм, тренировъчни школи, уикенд почивки, зелени училища, детски лагери, селски-културен туризъм.

Община Ботевград няма опит и традиции в развитието на туризма към момента. Природните и културно-историческите условия в община Ботевград, предлагат възможности за развитие на туризъм в различни форми и с различна интензивност.

I. Ситуационен анализ

Ситуационният анализ изследва ресурсите на общината и до каква степен те могат да бъдат превърнати в активи за устойчиво развитие на различни видове туризъм. Тази част се спира на „твърдите“ (физико-географски, транспортна достъпност, природно богатство, минерални извори и културно-историческо наследство) и на „меките“ дадености (културен календар, събития, фестивали, условия за спорт, местен бит, традиции, занаяти и обичаи).

1. Географско положение и туристическа достъпност

Община Ботевград се намира в Югозападен район за планиране и е четвъртата по големина община в област София. Заема площ от 519 кв. км. или 7.3% от площта на областта.

В административно отношение Община Ботевград граничи с общините: Правец, Етрополе, Горна Малина, Елин Пелин, Своге, Мездра и Роман.

Общината е съставена е от 13 населени места – общинският център град Ботевград и дванадесет села: Боженица, Врачеш, Гурково, Еловдол, Краево, Липница, Литаково, Новачене, Радотина, Рашково, Скравена и Трудовец.

Извод: Географското положение на община Ботевград, предполагат успешното развитие на разнообразни форми на туризъм. Близостта на столицата София, на летище, гранични пунктове и магистрали са изключително благоприятни фактори, които стимулират привличането на постоянен туристопоток на територията на общината.

1.1 Релеф

Релефът е равнинно-котловинен и планински, характеризира се с резки смени на стръмни склонове и равнинни терени. Общината е бедна на полезни изкопаеми.

Извод: Релефът на общината е естествен туристически ресурс и дава възможности за развитие на планински (зимен-ски и летен-пешеходен и вело туризъм), екологичен, рекреативен, приключенски и ловен туризъм.

1.2 Климат

Климатът е континентален, а в някои части на общината – планински. Средната годишна температура е около 12,6°C, а количеството валежи – около 750-1000 мм. На територията на общината се наблюдават чести температурни инверсии в долините, долините разширения и Ботевградската котловина, при които минималните температури достигат до -18,5° С, а максималните до 37°С. Температурните инверсии и високата влажност на въздуха са основни фактори за повишаване концентрацията на замърсителите във въздуха и задържането им в приземния атмосферен слой на котловината. Годишният ход на валежите има подчертано континентален характер. Средногодишната сума е 971 мм. Годишният максимум на денонощните валежни количества е 128,5 мм, като максималните валежи са в летния сезон, а минималните - в зимните месеци. Средното атмосферно налягане е 972,8 хектопаскала.

Извод: Специфичните биоклиматични условия благоприятстват развитието на устойчив, интегриран туризъм в Ботевград и правят дестинацията привлекателна през всички сезони на годината за различни целеви групи туристи.

1.3 Водни ресурси

Територията е богата на водни ресурси. Освен многобройните реки, в община Ботевград е разположен и язовир “Бебреш” – основен водоизточник за населението. Главната водна артерия на Ботевградската котловина е р. Бебреш, която събира повърхностите води - реките Стара река, Церовица, Калница, Писана, Боговина, Рударка, а в котловината и се влива р. Малки Искър. Гъстотата на речната мрежа е 1-1,5 км/кв. м. Оттокът на р. Бебреш е регулиран чрез язовир „Бебреш" в землището на с. Врачеш. В района не са разположени естествени езера. По-пълноводни реки са р. Чешковица с около 10 притока; р. Осеница с притоци Кукева, Оселска и Козя; р. Бистрица с приток р. Рогачевица; р. Ечемишка и р. Стубелска. Повърхностните и подземните води са с дъждовно-снежно подхранване и зависят от климатичната обстановка.

Извод: Богатите речни ресурси на територията на общината, в съчетание с площта на язовир „Бебреш” обуславя потенциал за развитие на риболовен туризъм.

1.4 Почви

За общината е характерно почвено разнообразие: срещат се като разновидности алувиални, сиви горски и кафяви горски почви. Въпреки това, в по-голямата си част почвите не се отличават със значително плодородие. Около 50% от територията на общината е заета от горски площи, а около 11% – от урбанизирани територии.

Извод: Горските площи заемат значителна част от територията на общината дават възможност за развитие на различен вид туризъм.

1.5 Защитени територии, зони, биоразнообразие и природни забележителности

Археологическите проучвания и данни в литературата доказват ,че Ботевградският край е заселен от най-дълбока древност. Следите от човешка дейност тук датират от времето на палеолита и каменната епоха.

Като цяло природата на община Ботевград е съхранена чиста, със запазено разнообразие на флората и фауната, с редки и защитени животински и растителни видове. Стабилната екологична обстановка е добра предпоставка и за привличане интереса на инвеститори във високотехнологични производства. В общината има 9 защитени територии: 1 поддържан резерват, 6 защитени местности и 2 природни

забележителности, в които се опазват вековни букови гори и различни местообитания. Територията на общината попада в предпланински флористичен пояс. В него преобладава смесената средноевропейска широколистна растителност. Районът се характеризира с наличие на над 600 вида растения, на ендемити, билки и гъби, което благоприятства за развитие на екотуризма. Защитени растителни видове са: жълта тинтява и петниста тинтява. Под режим на опазване и регулирано ползване са зайча сянка и лечебна иглика. Лечебни и редки растения са: балканска пищялка, обикновен пелин, черен пелин, ранилист, зърнастец, червен кантарион, змийско мляко, огниче, синя жлъчка, мразовец, момина сълза, смрадлика, кукувича прежда, вълнест зърнастец, полски хвощ, енъовче, обикновен риган, исландски лишей и др.

От животинските видове се срещат: от бозайниците – дива коза, сърна, дива свиня, елен, лисица, заек, язовец, белка; от птиците – представители на семействата стърчиопашки, гълъбови, чучулиги, синигери, сива врана, сврака, орел; от влечугите – обикновена усойница; земноводни – дървесни и водни жаби, дъждовник, алпийски тритон. Тук се среща и черният щъркел, който е изчезващ вид.

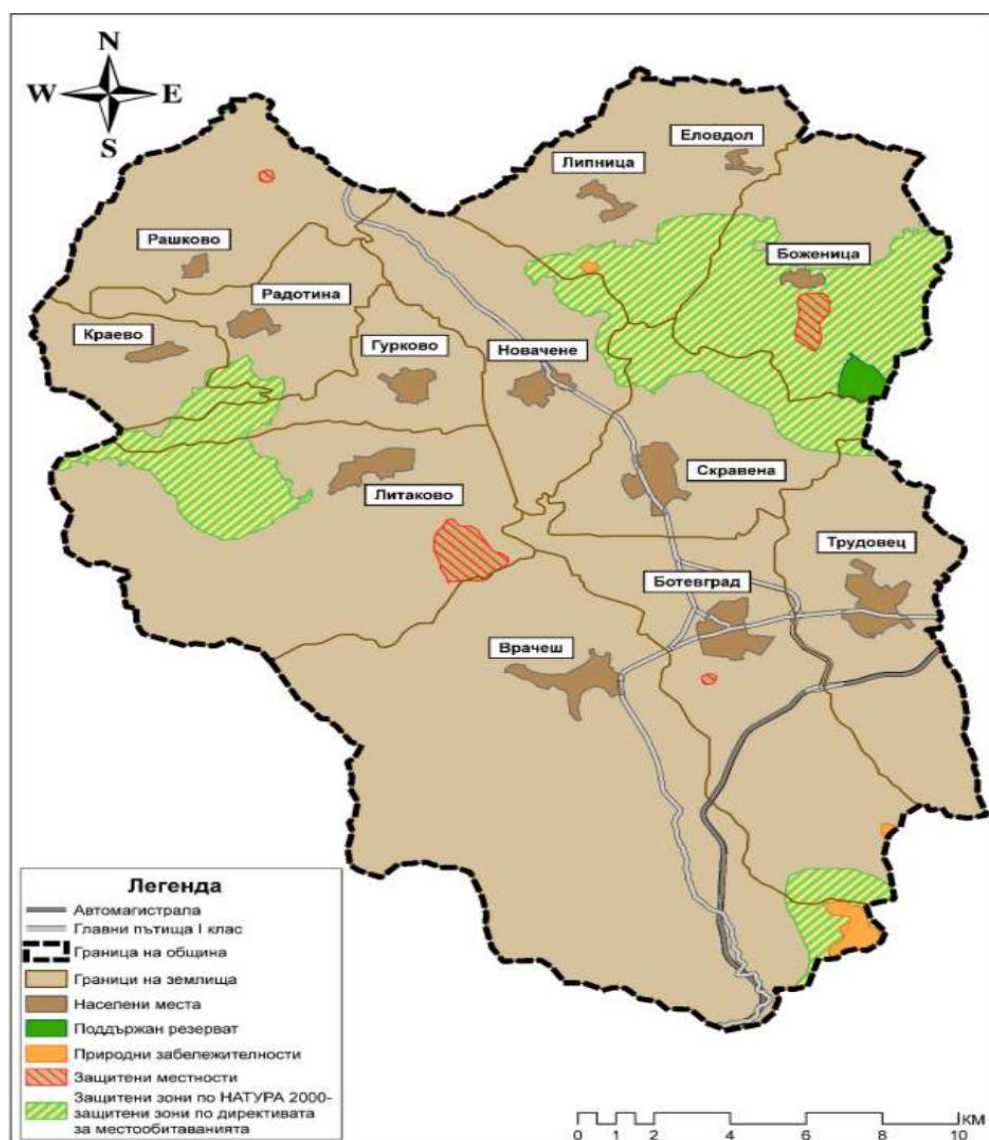
Според информация на Изпълнителна дирекция „Околна среда“ на територията на община Ботевград се намират следните защитени територии: поддържан резерват „Училищната гора“ за опазване на естествени дъбови гори в землището на с. Боженица, защитена местност „Дренето“ за опазване на естествени дъбови гори в землището на с. Литаково; защитена местност „Мухалница“ – в землището на гр. Ботевград – за опазване на блатото и на прилежащите територии, запазване на уникална, непозната другаде периодична миграция и местообитание на планинската жаба; защитена местност „Боженишки Урвич“, опазваща група вековни дървета в землището на с. Боженица, природна забележителност „Водна пещера“ за опазване на прилепи и характерни образувания в землището на с. Липница, защитена местност „Рудината“ за опазване на вековни букови гори в землището на гр. Ботевград, природна забележителност „Елака“ за опазване на вековни букови гори и скални образувания в землището на с. Врачеш, защитена местност „Романия“ – землището на с. Рашково, защитена местност „Висока могила“ в землището на с. Боженица и с. Скравена.

Една от природните забележителности на територията на община Ботевград, която не е широко популяризирана е Жабешкото блато, наричано още Мухалница, обявено за защитена територия през 1992 година с цел запознаване на околната среда,

флората и фауната, където се размножава видът планинска жаба - *Rana Temporaria*. В местността е най-голямата миграция на жаби от този тип в света, като те използват територията на блатото за размножаване, изминавайки всяка година близо 7 километра до блатото. Научни изследвания показват, че тази миграция е започнала преди близо 10-12 хиляди години, т. е. това е един изключителен феномен със световно значение, който може да предизвика интереса на учени и биолози, стига да се осигури публичност на местността и достатъчни условия за съчетаване на различни типове туристически дейности.

Извод: Природните дадености в общината са особено благоприятни за развитие на туризма във формите - селски, пешеходен, риболовен и екотуризмъ.

1.6 Култура, традиции и историческо наследство

В община Ботевград функционират 9 културни институции, 4 от които са разположени в общинския център: исторически музей, библиотека, читалище и кино. В останалите населени места културната дейност е организирана в читалищата, към които има действащи библиотеки.

Самодейните театрални състави, групите за автентичен фолклор и стари градски песни, съществуващи към всяко от читалищата в общината не само дават възможност за участие на населението в културния живот на общината, но имат значение за съхраняване на местните фолклорни традиции. С тяхно съдействие са се запазили обредите, с които се отбелязват различните религиозни празници, като Бъдни вечер, Рождество Христово, Трифон Зарезан Лазаровден и Великден. Ежегодно съставите им вземат участие в различни фестивали, надпявания, концерти и събори, организирани на местно, регионално и национално ниво.

Културен календар

Дата	Културна проява
06. януари	Богоявленски водосвет и ритуал за изваждане на кръста
01. февруари	Традиционно честване на Трифон Зарезан
14. февруари	Пресъздаване на народния обичай „Трифон Зарезан” общоселско тържество посветено на виното и любовта в с. Скравена и с. Врачеш
април-май	Традиционен Великденски събор и Празник на скарата
м. юли	Лятна детска академия
м. август	Традиционен народен събор „Боженишки Урвич“ с регионално значение
м. септември	Празник на бъчвата в с. Врачеш
м. май-м. октомври	Празник на духовите оркестри включително с международно участие
м. ноември	Традиционен събор на село Трудовец
29. ноември	Празник на град Ботевград

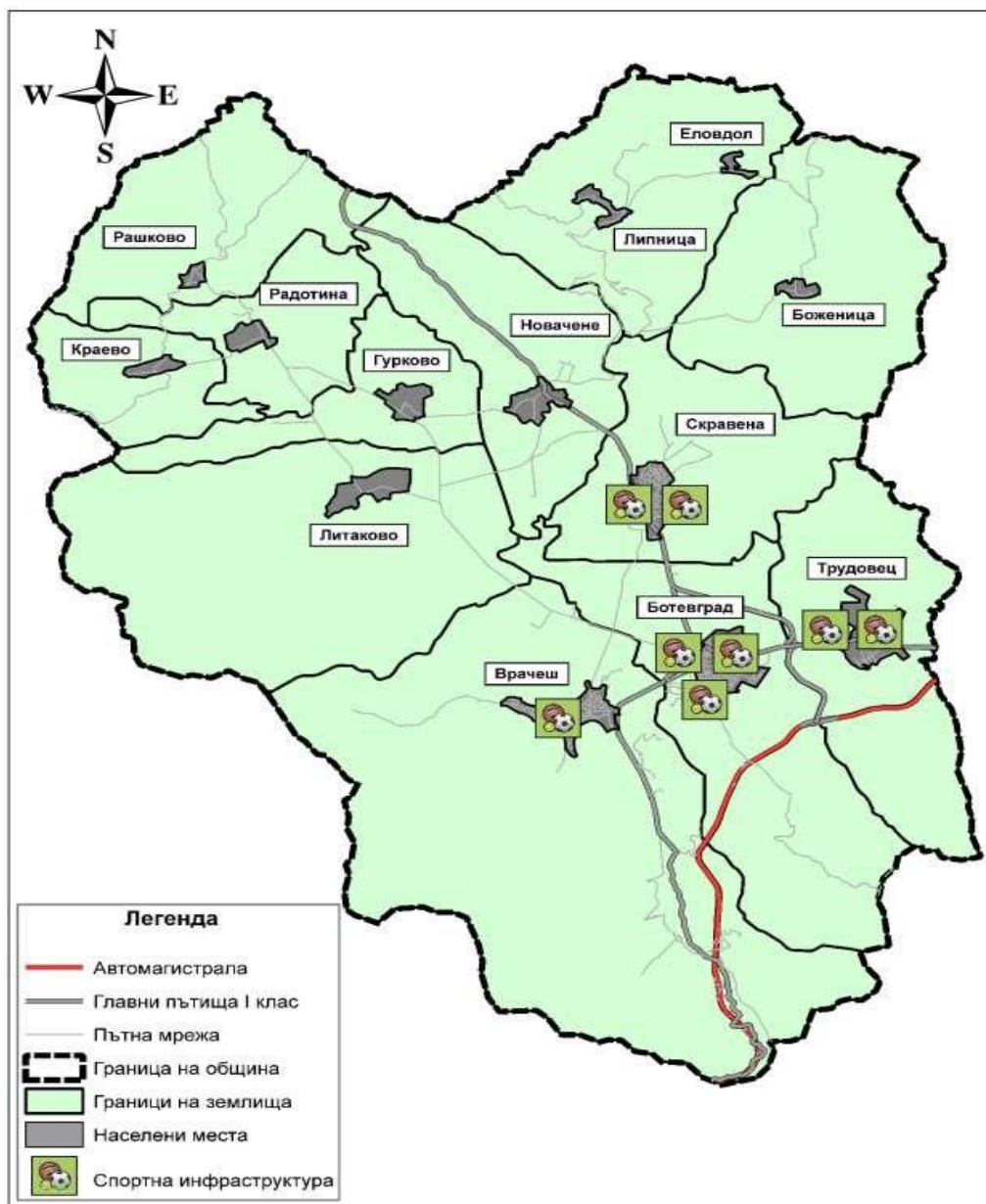

м. декември	Тържествено запалване светлините на коледната елха
м. декември	Коледен концерт за жителите на община Ботевград

Извод: Всички тези дадености и богатства дават основание за насочване усилията на местната общност за развитие, обогатяване и популяризиране на туризма в общината.

1.7. Спортни бази и съоръжения

Спортни обекти	Местоположение
Многофункционална спортна зала „Арена Ботевград“	град Ботевград
Спортна зала „Георги Христов“	град Ботевград
Стадион „Христо Ботев“	град Ботевград
Учебен спортно-тренировъчен комплекс „Балкан“- баскетбол, ледена пързалка, акробатика	град Ботевград
Учебен спортно-тренировъчен комплекс „Васил Левски“ закрит плувен басейн, фитнес, сауна	град Ботевград
Спортно-тренировъчен комплекс „Ботевград“- тенис корт	град Ботевград
Открит плувен басейн	град Ботевград
Открити спортни площадки за баскетбол	град Ботевград
Открит плувен басейн	Почивна база „Боженишки урвич“
Конна база	с. Скравена
Игрища за баскетбол, волейбол и футбол	с. Скравена
Спортна площадка за футбол, волейбол и баскетбол	с. Врачеш
Футболно игрище	с. Трудовец
Спортна площадка	с. Трудовец
Спортна площадка	с. Новачене

Извод: Община Ботевград разполага с много добри условия, бази и съоръжения за различни спортове и има потенциал да се превърне в международен спортно-туристически център.

2. Културно – исторически потенциал

Община Ботевград притежава значимо културно наследство. В територията са регистрирани редица паметници с национално значение. Запазени са останки от старобългарски крепости, църкви, скални надписи, кладенци, паметници от античността и средновековието, римска крепост, манастир и редица паметници с

местно значение. В близост до общинския център гр. Ботевград преминава древен римски път.

Културното наследство в град Ботевград е представено от архитектурно-строителни и исторически паметници с национално и местно значение. В града има 2 паметника на културата с национално значение. Един от тях се намира в центъра на града (Часовниковата кула), един в местността Зелин (вилата на акад. проф. д-р Асен Златаров). На територията на общината се намират и други 5 обекта, категоризирани като паметници на културата с национално значение - 4 в с. Боженица и 1 на югоизток от град Ботевград в близост до „Арабаконашкия проход“.

Часовниковата кула в град Ботевград е най-високата възрожденска кула в България с височина 30 м - част от стоте национални туристически обекта.

На територията на общината има няколко църкви и манастири: храм "Свето възнесение Господне", храм "Успение на Пресвета Богородица" и манастир "Св. Рождество Богородично" в м. Зелин, Врачешки манастир „Св. Четиридесет мъченици“, западно от с. Врачеш, Скравенски манастир „Св. Николай“ на североизток от с. Скравена, манастир „Св. Георги“, с. Трудовец.

Културното наследство включва и паметник-костница на Ботевите четници в с. Скравена. В нея се съхраняват черепите на 10 Ботеви четници от групата на Георги Апостолов, намерили смъртта си при разгрома на четата в Рашов дол край Ритлите. Часовниковата кула, паметникът-костница в с. Скравена, както и вековният дъб-цер в двора на манастира „Св. Николай“ в с. Скравена са част от стоте национални туристически обекта.

В община Ботевград има картирани пещерни обекти в с. Скравена, с. Новачене, с. Боженица и с. Липница. Те са картирани от членовете на пещерен клуб „Бисер“ и през 2008г. са описани в специално издадена брошура под наименование „Пещери и пропасти в община Ботевград“. Най - добре проучените и най-големите пещери, които за съжаление не са благоустроени, са „Козарника“ и „Водната пещ“ в село Липница.

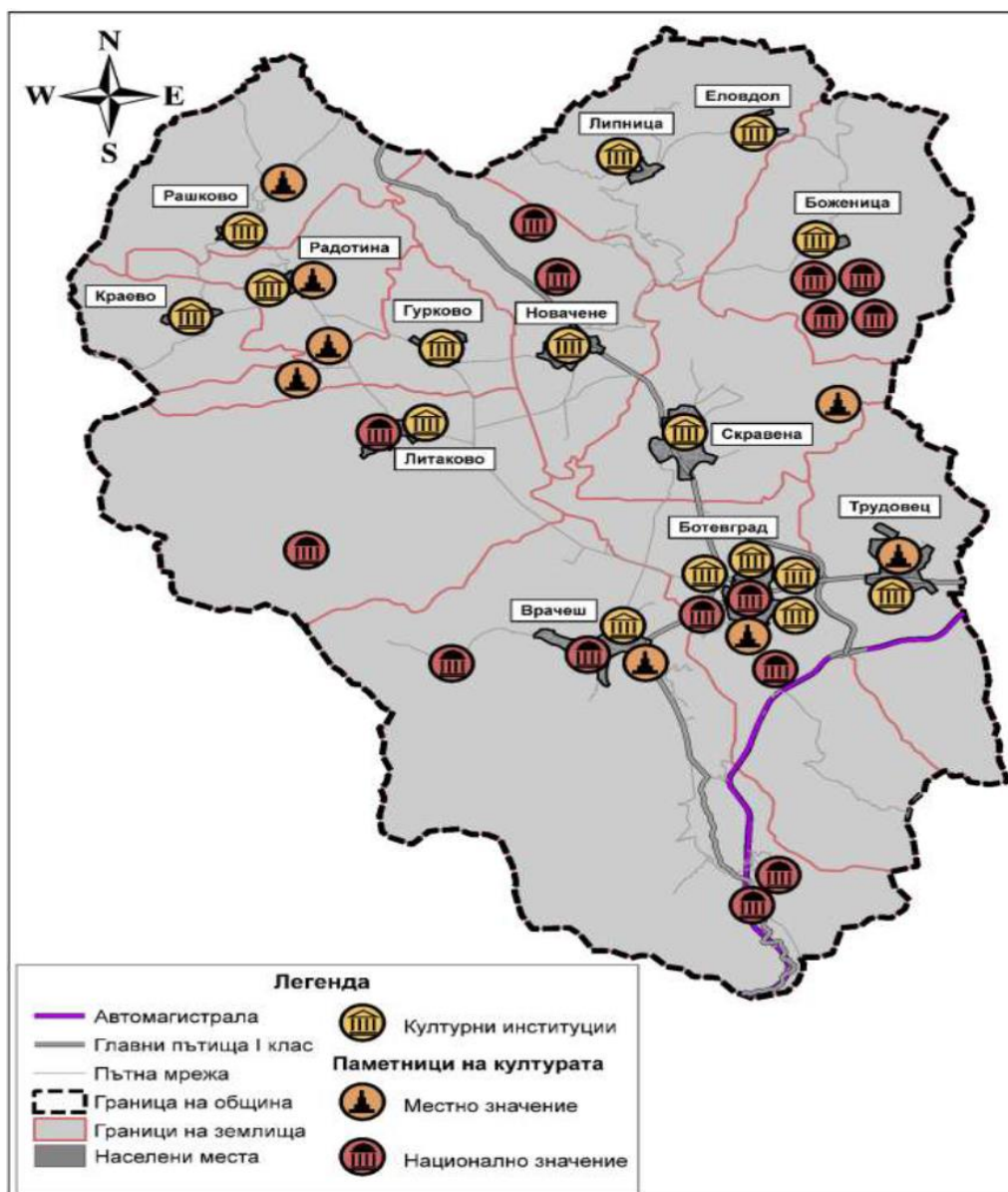

Паметници на културата на територията на община Ботевград

Обект и местоположение	Населено място	Вид	Значение
Градище и надпис Старобългарски скален надпис, 4-5 км ЮЗ, м. „Градище“	с. Боженица	Народна старина Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Национално
Старобългарска крепост, 4-5 км ЮЗ, м. „Градище“	с. Боженица	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Национално
Старобългарска църква, 4-5 км ЮЗ, м. „Градище“	с. Боженица	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Национално
Старобългарски кладенец, 4-5 км ЮЗ, м. „Градище“	с. Боженица	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Национално
Часовникова кула	град Ботевград	Архитектурно-строителен	Национално
Вилата на Асен Златаров, м. Зелин	град Ботевград	Исторически	Национално
Лобно място, м. „Арабаконашки проход“, 16 км 500 м югозападно	град Ботевград	Исторически	Национално
Паметник-Братска могила, м. „Калето“	с. Литаково	Исторически	Национално
Паметник- Костница на Ботевите четници	с. Скравена	Исторически обект	Местно

Църква „Свето възнесение Господне“	град Ботевград	Религиозен обект	Не е категоризиран
Манастир „Рождество Богородично“	м. Зелин	Религиозен обект	Не е категоризиран
Манастир „Четиридесет мъченици“	с. Врачеш	Религиозен обект	Не е категоризиран
Манастир „Св. Николай“	с. Скравена	Религиозен обект	Не е категоризиран
Манастир „Св. Георги“	с. Трудовец	Религиозен обект	Не е категоризиран

3. Общо състояние на туризма в Ботевград

В Консолидирания Национален туристически регистър към Министерството на туризма, включващ данни за категоризирани туристически обекти от държавната и общинска администрации, за територията на община Ботевград са категоризирани 10 места за настаняване и 158 заведения за хранене и развлечения. Това доказва наличието на потенциал и добра материална база за успешното развитие на туризма.

По информация от Общинска администрация – Ботевград, категоризираните от Общината места за настаняване са 10 броя, в това число:

Обект	Категория	Капацитет	Местоположение
Почивна станция „Енерго”	*	21	гр. Ботевград, м. Витиня
Семеен хотел „Чанове”	***	14	гр. Ботевград, в. з. Зелин
Стаи за гости „Зелин-Цвети“ ООД	* *	2	гр. Ботевград, в. з. Зелин
Самостоятелни стаи „Фреш”	**	2	гр. Ботевград
Семеен хотел „Балкан”	***	20	гр. Ботевград
Хотел ”Ботевград”	***	188	гр. Ботевград
Общинска почивна база „Боженишки Урвич”	**	42	м. Боженишки Урвич
Бунгала „Оазис“	*	2	гр. Ботевград
Семеен хотел ”Кредо”	***	33	с. Трудовец
Вила ”Марк”	**	16	с. Краево
Общо за общината		340 легла	

II. SWOT-анализ на туристическия сектор

Методологията на SWOT-анализа позволява първоначално да се установят кои са силните и слабите страни, възможностите и заплахите на туризма в община Ботевград, а впоследствие да се установи към какви приоритети и цели да се насочи развитието на туризма в общината и в частност какви дейности и мерки ще се включат в Програмата за развитие на туризма в община Ботевград 2016-2020г.

При SWOT-анализа се отчита важноста на даден фактор и какво е влиянието му върху развитието на туризма и местната икономика. Този вид анализ дава възможност да се определи кои от факторите за местното туристическо развитие имат относително по-голямо значение и следователно заслужават специално внимание при разработване на Програмата за развитие на туризма.

SWOT-анализ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - Благоприятно географско положение на туристическата дестинация – близост до столицата София и до областните центрове Враца и Плевен; - Равнинно-котловинен и планински район с красива и чиста природа; - Природни забележителности, защитени зони; - Наличие на горски масиви с богата флора и фауна; - Благоприятни климатични условия за развитие на еко-туризъм; - Разнообразно културно-историческо наследство, археологически и религиозни обекти; - Условия за ловен и риболовен туризъм.	<ul style="list-style-type: none"> - Неравномерно разпределение на туристическата инфраструктура на територията на общината; - Слаба усвоеност на туристическите ресурси и потенциали; - Общината няма изграден международен имидж на туристическа дестинация; - Липса на изградена туристическа инфраструктура за развитие на селски и културен туризъм; - Лошо състояние на транспортната инфраструктура, което ограничава туристическия достъп; - Лошо състояние на туристическите бази и обекти в района; - Липса на достатъчно подготвени кадри за обслужване на туристическия сектор;

	<ul style="list-style-type: none"> - Ограничени възможности на общинския бюджет за сериозни инвестиции в развитието на туризма; - Недостатъчен маркетинг и реклама за популяризиране на Ботевград като туристическа дестинация.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> - Добре развита спортна база и възможности за организирането на национални и международни спортни състезания; - Потенциал за развитие на природен, културен, исторически, селски, фестивален и еко туризъм; - Възможности за популяризиране на района като привлекателна дестинация с природни забележителности, културно наследство и археологически и религиозни обекти; - Привличане на инвеститори за развитие на туристическия сектор в района; - Ръст на туристическите посещения и приходите от туризъм посредством общинска политика за развитие на туризма; - Стимулиране на публично-частни партньорства с местния бизнес и неправителствени организации за развитие на туристически продукти и	<ul style="list-style-type: none"> - Продължаващо влошаване на състоянието на техническата и транспортна инфраструктура и липса на средства за обновяването и поддържането ѝ; - Липса на достатъчно подготвени кадри за пълноценно обслужване на туристическия сектор; - Недостатъчен инвеститорски интерес в сферата на туризма; - Неподдържане на природните и културно-исторически дадености; - Неоползотворяване на наличния потенциал за развитие на туризма; - Липса на сътрудничество между заинтересованите от развитието на туризма страни.

<p>съпътстващите ги услуги;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Привличане и задържане на квалифицирани кадри за повишаване качеството на предоставяните туристическите услуги; - Разширяване и разнообразяване на предлагания пакет услуги в сферата на туризма.	
---	--

Въз основа на SWOT-анализа може да се направи обобщението, че състоянието на общината към 2015 г. се характеризира с благоприятен за местното развитие на туризма природен и културно-исторически потенциал, с наличието на множество силни страни и възможности, които към момента не се оползотворяват. Поради този факт приоритетите на Общинската програма за развитие на туризма трябва да бъдат насочени в посока популяризиране на община Ботевград като туристическа дестинация, насърчаване на партньорства със заинтересовани страни (други общини, местен бизнес и организации) и разнообразяване на туристическите дейности и услуги.

От друга страна се наблюдава наличието на фактори, обособени като „слаби страни“ за развитието на туристическия сектор, към намаляването на които община Ботевград трябва да се стреми, за да не окажат посочените фактори отрицателно въздействие върху туризма в района, в случай че идентифицираните заплахи се задълбочат.

III. Приоритети и стратегически цели на програмата

Програмата за развитие на туризма в община Ботевград 2016-2020 г. се позовава на заложената в Общинския план за развитие 2014-2020г. визия, а именно:

„Община Ботевград – динамично развиваща се община, с конкурентна икономика, базирана на знанието, висококачествена среда за обитаване, бизнес и рекреация, със съхранени природни и културни ценности, привлекателна за инвестиции и туристически интерес“.

От така представената визия може да се направи изводът, че основните приоритети, заложи в настоящата програма, ще бъдат свързани с дейности по запазване на природните и културно-исторически ресурси на територията на общината, привличане на инвеститори в сферата на туризма и популяризиране на общината като туристическа дестинация.

Стратегическите цели, отговарящи на горепосочените приоритети, могат да се обособят по следния начин:

- ❖ Подобряване на туристическата инфраструктура и качеството на предлаганите туристически услуги на територията на общината;
- ❖ Изграждане на нови туристически обекти и реконструкция на съществуващи обекти;
- ❖ Развитие на алтернативен туризъм- селски, културно-исторически, фестивален, ловен и екотуризм;
- ❖ Подобряване на възможностите за развлечения и осигуряване на повече места за отдих;
- ❖ Стимулиране на инвестиции в сферата на туризма;
- ❖ Повишаване на туристическия интерес и привличане на посетители в община Ботевград;

IV. Дейности за изпълнение на Програмата за развитие на туризма в община Ботевград 2016-2020 г.

От първостепенно значение при осъществяването на стратегическите цели на Програмата за развитие на туризма е да се реализират дейности, свързани с подобряване на туристическата инфраструктура, а именно: осигуряване на достъпна среда до природни забележителности и културно-исторически дадености, подобряване на пътната инфраструктура и изграждане на еко-пътеки, поставяне на информационни табла и табели, създаване на информационен център и др.

За да се привлече туристически поток към община Ботевград е необходимо да се повиши качеството на предлаганите туристически услуги, като за целта се налага да се

предприемат действия по отношение на подновяването на легловата база в хижите, да се осигурят места за настаняване, средства за подслон и места за увеселение.

За целите на Програмата за развитие на туризма ще се предприемат мерки за опазване и популяризиране на културното наследство, за изграждане на нови туристически атракции и за развитие на съпътстващата ги туристическа инфраструктура.

На територията на общината са разположени достатъчно природни ресурси и културно-исторически дадености, които чрез масирана реклама, информационни кампании и публикации в медиите ще привлекат поток от туристи. Необходимо е да се отделят средства за популяризиране на района и общината като туристическа дестинация, което да доведе до нарастване значението на туризма в района.

Налице са условия, които чрез осъществяване на подходящите дейности да спомогнат за реализиране на различни видове алтернативен туризъм като селски, културен, фестивален и еко-туризъм. Необходимо е изграждането на Вело алеи, къщи за гости, информационни центрове в малките населени места, където заинтересованите лица и посетителите да могат да получат подробна информация какви забележителности и местности има в района.

Сред важните задачи на Програмата за развитие на туризма е да се създадат допълнителни места за отдих и развлечения, да се изградят туристически атракции, да се подобри състоянието на градския парк. Необходимо е обновяване облика на градската среда, като се създадат повече места за почивка и отдих.

За да се осъществят всички типове дейности за повишаване интереса на посетителите и привличане на туристическия поток към община Ботевград е необходимо да се предвидят дейности за насърчаване на публично-частните партньорства с неправителствени организации и да се стимулират инвестициите в туризма от страна на местния бизнес. Дейностите за насърчаване на инвестициите могат да се обособят като проучвателни и информационни: организиране на срещи със заинтересовани представители на местния бизнес; маркетинг проучвания в какви дейности да се инвестира; привличане на инвеститори чрез предоставяне на възможност за генериране на приходи и отдаване на помещения под наем за създаване на увеселителни центрове.

За постигане на целите, заложен в Програмата за развитие на туризма в община Ботевград, основните дейности, които трябва да предхождат действията за привличане на туристическия интерес, могат да се обособят в следните групи:

1) Подобряване на инфраструктурата, обслужваща туристическия сектор:

- ❖ Основен ремонт (рехабилитация) на общинската пътна мрежа;
- ❖ Рехабилитация на съществуващата или изграждане на нова канализационна мрежа в населените места на общината;
- ❖ Подобряване на сметосъбирането и сметоизвозването;
- ❖ Почистване на нерегламентираните сметища и ограничаване на замърсяването около населените места;
- ❖ Създаване на допълнителни табели и маркировки към туристическите обекти;
- ❖ Озеленяване на централна градска част, хигиенизиране и поддържане на озеленените площи в градския парк и в обектите за обществено ползване;

2) Насърчаване на инвестиции в сферата на туризма:

- ❖ Подобряване стопанисването на обектите за обществено ползване на територията на общината и осигуряване на условия, стимулиращи инвестиции в туристическия сектор и развитие на алтернативни типове туризъм;
- ❖ Стимулиране на частната инициатива сред местни производители и занаятчии чрез възраждане на забравени местни традиции и дейности и тяхното доразвиване с оглед привличане на туристическия поток;
- ❖ Консултантска и методическа подкрепа на предприемачите в туризма при разработване на проекти в областта на туризма и стартиране на туристически бизнес;

- ❖ Запознаване на бизнеса с опита на други общини, с постиженията и допусканията грешки;
- ❖ Интегриране на туризма с другите стопански дейности чрез използване възможностите на селското стопанство и предприятията от сферата на услугите в процеса на привличане на потенциални туристи.

3) Развитие на алтернативни форми на туризма:

- ❖ Популяризиране на културно-историческото наследство и археологическите разкопки с цел развиване на културния туризъм;
- ❖ Съхраняване на традиционните дейности в селското стопанство и предлагането им като атракция на туристите - производство и дегустация на натурални месни и млечни продукти, добиване на мед, варене на ракия, винопроизводство, отглеждане на зеленчуци, бъчварство, дърводелство и пр.
- ❖ Изграждане на малки семейни хотели или обособяване на леглова база в къщите на местното население, целящи развиване на селския туризъм;
- ❖ Обособяване на еко-пътеки и изграждане на Вело алеи за стимулиране на еко туризма в общината;
- ❖ Създаване на еко /адвенчър/ арт парк;
- ❖ Обособяване на пещерите „Козарника” и „Водната пещ” в с. Липница като атрактивна туристическа дестинация;
- ❖ Построяване на еко селище в подножието на пещерите на брега на живописната река Бебреш;
- ❖ Създаване на условия за организиране на фестивали и събори на занаятчии и различни форми за организиране на обучения ;
- ❖ Възстановяване на старинни занаяти и ритуали;
- ❖ Популяризиране на традиционни за района обичаи и ястия- кулинарен туризъм.

4) Маркетингова стратегия-информационни кампании и реклама на община Ботевград като туристическа дестинация:

- ❖ Запознаване на професионалистите в бранша (туроператори и туристически агенции) с предлагания туристически потенциал на общината и възможностите за практикуване на различните видове туризъм;
- ❖ Включване на общината в разработването на регионалните планове за управление на туристическия поток и разработване на общи проекти с други общини;
- ❖ Изготвяне на цялостна информационна система и поставяне на указателни табели за местонахождението на природните, културно-историческите и туристически обекти в общината;
- ❖ Разширяване дейностите на информационното бюро в исторически музей Ботевград, където посетителите могат да открият рекламни материали и информация за природните забележителности и туристическите обекти на територията на цялата община;
- ❖ Създаване на онлайн информационен център за туристическите обекти в общината;
- ❖ Разработване на специализирана туристическа информация за ученици и използване възможностите за запознаване на подрастващите със забележителностите на общината;
- ❖ Създаване на раздел “Туризъм” в официалната интернет страница на общината;
- ❖ Изготвяне на информационни и рекламни кампании в медиите (печатни и електронни) за популяризиране на района като атрактивна туристическа дестинация.

V. Източници на финансиране

Основна част от дейностите и целите, заложи в Програмата за развитие на туризма в община Ботевград, ще се осъществят със средства, предоставени от външни източници- оперативни програми, финансирани от ЕС (Оперативна програма „Региони в растеж“ към Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Програма за развитие на селските райони) и програми към различни министерства (Министерство на туризма, Министерство на културата). Други източници на финансиране могат да бъдат средства от общинския бюджет, туристически такси, събирани по реда на Закона

за местните данъци и такси, глоби и други имуществени санкции, наложени по реда на Закона за туризма, инвестиции от местни представители на бизнеса и други бизнес организации.

VI. Организация на изпълнението, контрол и оценка

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на наблюдение, контрол и последваща оценка на Програмата за развитие туризма се организира от кмета на община Ботевград или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

Програмата за развитие на туризма се обсъжда и приема от Общинския съвет по предложение на кмета на общината. Годишните доклади за наблюдение на напредъка в изпълнението на Програмата също се одобряват от Общинския съвет по предложение на кмета.

Наблюдението и оценката като неделима част от общинската стратегия по отношение на туризма се извършват с цел постигане на ефективност и ефикасност при ресурсното осигуряване, изпълнението и управлението на дейностите от Общинската програма за развитие на туризма.

Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на всички дейности, залегнали в програмата, които допринасят за развитието на туризма в община Ботевград. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на програмата.

Наблюдението на изпълнението на Програмата се извършват въз основа на данни на Министерството на туризма, Националния статистически институт, местния туристически бизнес и на данни от община Ботевград.

Органи за наблюдение на изпълнението на Програмата за развитие на туризма са Консултативния съвет по туризъм и Общинския съвет.

В процеса на мониторинг, въз основа на нормативните изисквания на Закона за туризма, Консултативния съвет по туризъм осигурява участието на заинтересованите страни, бизнес организации, физически и юридически лица при спазване на принципа

за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинската политиката за развитие на туризма.

Съгласно нормативните изисквания на Закона за туризма и в частност чл. 12, чл. 13, ал.1 и чл. 14, ал. 5 и ал. 6 кметът на общината има следните задължения:

- 1) разработва програмата и отчета за нейното изпълнение и след одобрението им от консултативния съвет ги внася за приемане от Общинския съвет;
- 2) създава и ръководи Консултативния съвет по въпросите на туризма;
- 3) създава Общинска експертна комисия по категоризация на туристически обекти (ОЕККТО), чиято основна задача е да определи категорията на местата за настаняване съгласно разпоредбите на чл. 128, т. 1, 2 и 3 от Закона за туризма;
- 4) определя категорията на туристически обекти по предложение на ОЕККТО в предвидените в този закон случаи;
- 5) създава и поддържа общински регистър на категоризираните по т.4 туристически обекти на територията на общината - част от Националния туристически регистър;
- 6) предлага на Общинския съвет да определи размера на туристическия данък след писмено становище на консултативния съвет;
- 7) ежемесечно изпраща информацията от регистъра по т. 5 на електронен носител или по електронен път на министъра на туризма;
- 8) събира статистическа информация и създава и поддържа информационна база данни за туризма на територията на общината съгласно Наредбата за организацията на Единната система за туристическа информация по предложение на министъра на туризма и председателя на Националния статистически институт;
- 9) разработва и изпълнява програми и проекти в областта на туризма, финансирани от Европейския съюз и от международни организации;
- 10) сътрудничи и подпомага инициативи на държавните органи, организацията за управление на туристическия район и на туристическите сдружения за

развитие на туризма на територията на общината в изпълнение на националната политика в областта на туризма;

11) изготвя годишен отчет за разходването на събрания на територията на общината туристически данък и го публикува на интернет страницата на съответната община;

12) осъществява контролни функции в предвидените в този закон случаи;

13) при наличие на изградени и функциониращи места за настаняване на територията на общината, кметът създава Консултативен съвет по въпросите на туризма;

14) Кметът на общината със заповед определя броя и поименния състав на членовете на Консултативния съвет по въпросите на туризма при спазване на изискването в състава на тази комисия да участват с равен брой представители на местната администрация и на национални, регионални или общински музеи, от една страна, и на туристическите сдружения, вписани в Националния туристически регистър, и други физически и юридически лица, които имат отношение към развитието на туризма, от друга страна;

15) утвърждава със заповед Правилник за организацията и дейността на Консултативния съвет по въпросите на туризма;

16) Кметът на общината със заповед определя числеността и поименния състав на Общинска експертна комисия по категоризация на туристически обект (ОЕККТО) по предложение на съответните ръководители на сдруженията;

17) утвърждава със заповед Правилник за организацията и дейността на ОЕККТО.

Съгласно разпоредбите на чл. 13, ал.6 от Закона за туризма Консултативният съвет по въпросите на туризма има следните задължения:

- ❖ обсъжда и одобрява Програмата за развитие на туризма и отчета за нейното изпълнение;

- ❖ прави предложения до кмета на общината и дава становища по въпроси, свързани с развитието на туризма на територията на общината, включително за размера на туристическия данък и неговото разходване и за членството на общината в съответната организация за управление на туристическия район.

Реализирането на Програмата за развитие на туризма в община Ботевград 2016-2020г. е свързано с организирането на цялостния процес по изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчитат се трудностите, постигнатите резултати и очакваните резултати, извършват се изменения при промени на съществуващите насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна инвестиционна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Реализацията на настоящата програма трябва да бъде съпътствана от действия по наблюдение, контрол и актуализация към новите обстоятелства и променящите се пазарни условия в туристическия сектор.

VII. Нормативна рамка

- Закон за туризма
- Закон за дейностите по предоставяне на услуги
- Закон за защита на потребителите
- Закон за защита на конкуренцията
- Търговски закон
- Закон за културното наследство
- Наредба за изискванията към местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения и за реда за определяне на категория, отказ, понижаване, спиране на действието и прекратяване на категорията от 29.08.2015 г.

- Наредба за организацията на Единната система за туристическа информация (ЕСТИ) от 24.11.2009 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Община Ботевград има потенциал и капацитет да се развие като привлекателна дестинация за туризъм през всички сезони на годината.

Настоящата Програма ще допринесе за устойчиво, интегрирано туристическо развитие на общината, привличане на инвеститори в сектора, подобряване и разширяване на базовата инфраструктура, повишаване качеството на туристическото предлагане. Заложените цели ще се постигнат, чрез използване на наличните ресурси за устойчиво развитие на всички видове туризъм, за които има потенциал община Ботевград. Предлагането ще се допълни и разнообрази с възможностите за фестивален и събитийен туризъм, тренировъчни школи, уикенд почивки, зелени училища, детски лагери, бизнес и конгресен туризъм.

Прогнозата е, че община Ботевград ще продължи своето динамично и устойчиво туристическо развитие като използва всички възможности, но за това ще е необходимо да се осигури поетапното и стриктно изпълнение на набелязаните цели, мерки и дейности в настоящата Програма за развитие на туризма до 2020 г. и след това.

Програмата за развитие на туризма в община Ботевград за периода 2016-2020 г. е стратегически документ от отворен тип и подлежи на актуализация и допълнения.

Настоящата Програма е разгледана и одобрена от Консултативния съвет по въпросите на туризма.

Програма за развитие на туризма е приета с Решение № 239/29.09.2016г. на Заседание на Общински съвет Ботевград.